

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Навчально-науковий юридичний інститут

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістрів
галузі знань 08 Право

спеціальності 081 Право

Івано-Франківськ
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО у навчально-науковому юридичному інституті
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.ю.н. Петровська І.І., доцент кафедри
конституційного, міжнародного та адміністративного права

Обговорено та затверджено Вченою радою навчально-наукового
юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені
Василя Стефаника, “18” жовтня 2017 р., протокол № 2

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Правові засади публічного контролю» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму підготовки «Право», спеціальності «Право».

Публічний контроль має важливе значення для забезпечення належного управління. Він виступає одним з ефективних механізмів активної участі громадськості у формуванні та розвитку правової держави. Завдяки публічному контролю за діяльністю органів державної влади оптимізується вплив громадськості на соціально – політичні та економічні процеси, прискорюються формування громадянського суспільства й утвердження принципів правової держави. Одним із елементів правової держави, основні засади побудови якої закладені в Конституції України, виступає державний контроль, складовою частиною якого є фінансовий контроль. Якісні перетворення, які відбуваються в Україні, потребують значних фінансових ресурсів, що забезпечать повне і своєчасне виконання завдань і функцій держави. Повнота та своєчасність надходження коштів до державних фондів, дотримання діючого законодавства під час їх розподілу та використання залежать від організації і здійснення фінансового контролю як виду публічного.

Предметом вивчення курсу «Правові засади публічного контролю» є правові норми, які охоплюють різноманітні види публічного контролю, їх правове регулювання та процедуру здійснення.

Сучасна публічна діяльність регулюється великою кількістю нормативно-правових актів, які відображають політичні, правові та економічні процеси, що супроводжують становлення правової держави з ринковою економікою, а також адаптацію національного законодавства до міжнародних норм та стандартів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Правові засади публічного контролю» має надзвичайно велике значення для підготовки фахівців з юридичних спеціальностей, оскільки надає необхідні правові основи, без яких неможливе повноцінне засвоєння багатьох знань в публічній сфері. Вона тісно пов'язана з адміністративним правом, конституційним правом, фінансовим правом, інформаційним правом, податковим та бюджетним законодавством.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальна характеристика публічного контролю в системі відносин адміністративно-правового регулювання
2. Характеристика окремих видів публічного контролю
3. Адміністративно-правові засади публічного контролю у фінансовій сфері
4. Специфічні види публічного фінансового контролю

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є здобуття знань, умінь щодо правового регулювання публічного контролю, навичок практичної діяльності в сфері публічного контрольної діяльності.

Виклад навчальної дисципліни «Правові засади публічного контролю» також дасть можливість студентам ознайомитись з основними напрямками

публічно-правової політики держави та забезпечить формування «правової обізнаності» у контрольній діяльності при здійсненні публічної служби.

Дисципліна «Правові засади публічного контролю» має велике значення для підготовки фахівців з юридичних спеціальностей, оскільки надає необхідні правові знання, без яких неможливе повноцінне засвоєння багатьох засад публічно-правової діяльності, в тому числі й тих, що мають пріоритетне значення у підготовці фахівців в галузі права. Зокрема, це знання у сфері державного контролю, муніципального контролю, фінансового контролю (його підвидів: валютного, бюджетного, банківського, податкового), державного інспектування та аудиту. Тому дуже важливо допомогти студентам-правникам систематизувати основні загальнотеоретичні правові знання та положення нормативно-правових актів.

Основними завданнями викладу даної навчальної дисципліни:

- оволодіння навичками та вміннями аналізувати публічне законодавство;
- ознайомлення з контрольним провадженням, видами контролю;
- розвиток здатності кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, вміння реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- оволодіння вміннями шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних ресурсів;
- розвиток навичок сумлінного виконання професійних обов'язків, діяти відповідно до етичних мотивів;
- здатність студентів забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до етичних мотивів;
- здатність виявляти, давати оцінку й сприяти припиненню протиправної поведінки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- поняття, мету, завдання, правового регулювання та процесу здійснення контрольної діяльності в публічному управлінні;
- складових елементів механізму публічного контролю;
- видів та методів публічного контролю;
- юридичних засобів захисту і забезпечення прав та інтересів суб'єктів при вирішенні конфліктів в процесі контрольної діяльності;
- стадій та принципів контрольного провадження;

вміти :

- правильно визначати предмет та об'єкт, завдання кожного виду публічного контролю;
- порівнювати і аналізувати норми публічного законодавства;
- тлумачити і застосовувати чинне законодавство;
- узагальнювати правову практику та робити відповідні висновки;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що пов'язані з публічною діяльністю.

- визначати форму і вид юридичної відповідальності, що може бути застосована при виявленні порушень за результатами контрольних дій;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика публічного контролю в системі відносин адміністративно-правового регулювання

ТЕМА 1. Поняття та зміст публічного контролю.

Загальна характеристика контролю. Відмежування контролю в приватній сфері та у публічній (приватного та публічного контролю). Місце публічного контролю у відносинах публічної служби. Контроль та нагляд в публічному управлінні.

Принципи публічного контролю.

Методи публічного контролю: загальна характеристика.

Правове регулювання публічної контрольної діяльності.

Структура правовідносин щодо здійснення публічного контролю.

Основні види публічного контролю: державний, муніципальний, громадський.

ТЕМА 2. Адміністративно-правові засади здійснення контрольного провадження

Провадження та процедура в процесуальних відносинах. Поняття контрольного провадження. Механізм контрольної діяльності. Особливості контрольного провадження. Учасники контрольного провадження. Правовий статус контролера та інспектора.

Види повноважень суб'єктів контролю. Правова регламентація контрольних процедур.

Загальна характеристика стадій контрольного провадження.

Класифікація контрольних проваджень.

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів публічного контролю.

ТЕМА 3. Контроль в системі публічної служби

Контроль у системі діяльності на державних політичних посадах. Парламентський контроль.

Контроль в діяльності органів національної поліції та національної гвардії.

Суддівський контроль і професійна діяльність суддів.

Контроль і нагляд в діяльності прокуратури.

Контроль в системі місцевого самоврядування (муніципальний контроль).

Контрольна діяльність у системі дипломатичної служби. Митний контроль.

Військовий облік – як метод публічного контролю за виконанням військового обов'язку.

Контроль за доступом до публічної інформації.

Антимонопольний контроль.

Контрольні функції центрального органу виконавчої влади у сфері регуляторної політики та підприємництва.

ТЕМА 4. Публічний контроль щодо запобігання корупції в Україні

Антикорупційна політика та антикорупційні програми. Антикорупційна програма юридичної особи.

Контрольна діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції. Організація діяльності Національного агентства.

Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції (громадський антикорупційний контроль).

Декларація осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: порядок подання та інформація, яка зазначається.

Облік та оприлюднення, контроль та перевірка декларацій.

Моніторинг способу життя суб'єктів декларування та спеціальна перевірка. Додаткові заходи здійснення фінансового контролю.

Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.

Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів.

Змістовий модуль 3. Адміністративно-правові засади публічного контролю у фінансовій сфері

ТЕМА 5. Основні засади здійснення публічного фінансового контролю в Україні

Поняття публічного фінансового контролю. Зміст та основні завдання фінансового контролю. Принципи фінансового контролю. Мета фінансового контролю, значення контрольної діяльності в фінансовій сфері для держави та її адміністративно-територіальних одиниць.

Порівняльний аналіз фінансового контролю, інспектування, моніторингу.

Класифікація видів фінансового контролю. Характеристика видів фінансового контролю за часом проведення. Види фінансового контролю за суб'єктами здійснення. Види фінансового контролю за джерелами контролю. Види фінансового контролю за сферою фінансової діяльності.

Методи фінансового контролю. Поняття обліку, аналізу, ревізії, обстеження, інспектування, інвентаризації. Поняття, види, терміни проведення перевірок.

Державний фінансовий аудит, перевірка державних закупівель та інспектування як способи забезпечення фінансового контролю.

ТЕМА 6. Суб'єкти публічного фінансового контролю

Загальна характеристика правового статусу суб'єктів фінансового контролю.

Класифікація суб'єктів публічного фінансового контролю.

Державні контролюючі органи загальної компетенції.

Види контролюючих органів спеціальної компетенції.

Контрольні повноваження Рахункової палати, Міністерства фінансів України, контрольні функції Державної казначейської служби України.

Громадський контроль за публічними коштами.

Форми та органи державного регулювання ринків фінансових послуг.

Змістовий модуль 4. Специфічні види публічного фінансового контролю

ТЕМА 7. Адміністративно-правові засади податкового, банківського, бюджетного та валютного контролю в Україні

Податковий контроль. Поняття та види податкових перевірок. Поняття та стадії податкового контрольного провадження. Контрольні повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері оподаткування.

Банківський контроль. Контрольні повноваження Національного банку України.

Бюджетний контроль. Контрольне провадження у бюджетній сфері.

Правові засади здійснення валютного контролю як специфічного виду публічного фінансового контролю.

ТЕМА 8. Аудиторська діяльність як специфічний вид публічного фінансового контролю

Правове регулювання аудиторської діяльності. Поняття, мета, види аудиту. Зовнішній та внутрішній аудит фінансових установ. Стандарти аудиту. Суб'єкти аудиторської діяльності. Правовий статус аудиторів та аудиторських фірм.

Обов'язкове проведення аудиту. Аудиторський висновок.

Сертифікація та реєстр аудиторів.

Аудиторська палата України.

Порядок проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг.

Міжнародні стандарти аудиторської діяльності.

ТЕМА 9. Моніторингова діяльність як специфічний вид публічного контролю

Поняття та зміст державного фінансового моніторингу. Національна оцінка ризиків.

Внутрішній та обов'язковий фінансовий моніторинг. Учасники моніторингових відносин: суб'єкти первинного фінансового моніторингу; правовий статус відповідального працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу; повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу; ідентифікація, верифікація та вивчення клієнтів. Особливості діяльності спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Завдання, функції та права спеціально уповноваженого органу у сфері моніторингу.

Порядок подання інформації з питань фінансового моніторингу. Взяття на облік інформації про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу.

Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу та внутрішньому фінансовому моніторингу. Зупинення фінансових операцій.

Загальні засади міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,

фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Система моніторингу довкілля та інших екологічних об'єктів.

Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та відновлення прав і законних інтересів власників.

3. Рекомендована література:

Базова

1. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші]; за аг. ред. І.С. Гриценка. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
2. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Х.: Право, 2013. – 656 с.
3. Фінансове право: підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та інші. – Х.: Екограф, 2015 – 500 с.
4. Фінансове право : підручник / М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2016. – 440 с.
5. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. / Лідія Костянтинівна Воронова – К.: Прецедент, 2006. – 448 с
6. Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2008. – 416 с.
7. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Азарова М.Я. – К. : ЦУЛ, 2010. – 480 с.
8. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. – Т.1 – К.: Професіонал, 2011. – 1900с.
9. Кучерявенко М.П. Податкове право України: Підручник. / М.П. Кучерявенко. - Харків: Право, 2013. - 536 с
10. Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право. Навч. посіб. / О.М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

Допоміжна

11. Петровська І.І. Суб'єкти податкового права: окремі питання правового статусу // Теорія і практика сучасної юриспруденції: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 9-10 грудня 2016 року. – К. : Центр правових наукових досліджень, 2016. – С. 119-120
12. Петровська І.І. До питання реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020 у сфері публічного контролю» // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право. – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. – Вип. 2 (14). – С. 84-89
13. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні / Ірина Ігорівна Петровська // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 39. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2015. – С.21-32
14. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні / І. І. Петровська // Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Гуманітарний

та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених», м. Одеса, 24 квітня 2015 року. – У 3 частинах. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2015. – Частина I. – С.126-128

15. Петровська І.І. Фінансовий контроль в системі заходів запобігання та протидії корупції в Україні: загальна характеристика / Ірина Ігорівна Петровська // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 34. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. – С. 61-71

16. Петровська І.І. Деякі підходи до визначення категорії «фінансовий контроль»/ Ірина Ігорівна Петровська // Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів (16 травня 2014 року). – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. – С.28-31

17. Петровська І.І. Правові засади здійснення податкового контролю в Україні / Ірина Ігорівна Петровська // «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 31 січня – 01 лютого 2014 р. – Львів: У 2 частинах. Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. – Частина II. – 136 с. – С. 55-57

18. Петровская И. И. Некоторые вопросы правового статуса государственной финансовой инспекции Украины / Ирина Игоревна Петровская // Legea si Viata: Международный научно-практический правовой журнал. – Республики Молдова. – Aprilie 2014. – № 4/3 (268). – С. 85-88 // [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2014/4-3/21.pdf>

19. Петровська І.І. Окремі питання нормативно-правового регулювання контрольно-фінансової діяльності в Україні / І.І. Петровська // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 32. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. – С. 58-64 // [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://lib.pu.if.ua/files/zbirnyky/zb32-2013.pdf>

20. Петровська І.І. Загальна характеристика концепції розвитку системи управління державними фінансами / І.І. Петровська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (11-12 жовтня 2013 року). – Ужгород. – С. 152-153

21. Петровська І.І. Окремі питання теоретико-правового регулювання бюджетного контролю // Ірина Ігорівна Петровська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку держави і права» (18-19 жовтня 2013 року). – Львів. – С. 71-73

22. Петровська І.І. Окремі питання правового статусу державної фінансової інспекції України / І.І. Петровська // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. – Випуск 31. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2013. – С. 105-113

23. Петровська І.І. Правові засади здійснення фінансового моніторингу: вітчизняні та міжнародні стандарти / І. І. Петровська // Науковий вісник

міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. – Том 1. – 2013. – С. 138-140

24. Косінов С. Контроль за публічною владою як форма юридичної діяльності / С.Косінов // Право України. – 2013. – №12. – С.249-252

25. Коломоець Т. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України: пріоритети дослідження та вдосконалення правових засад // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 3-6

26. Конституційні основи діяльності органів, що наділені повноваженнями по здійсненню фінансового контролю [Текст] // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. - Х. : Право, 2008. - С. 536-556.

27. Гетманець О. Правові основи бюджетного контролю / О.Гетманець // Право України. – 2010. – №3. – С. 174

28. Гетманцев Д. Держава як сторона фінансово-правового зобов'язання / Д. Гетманцев // Право України. – 2010. – №8. – С.130

29. Іванський А. Презумпція невинуватості у публічних фінансових правовідносинах / А. Іванський // Право України. – 2010. – №12. – С.159

30. Безрутченко С., Кузьменко О. Характеристика публічного інтересу у міжбюджетних правовідносинах / С.Безрутченко, О.Кузьменко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - № 12. – С. 145-148

31. Буздуган Я. Фінансовий контроль і правові шляхи його реалізації / Я Буздуган // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - №6. – С.26-29

32. Шереметьєва О. Правове регулювання та правове управління валютними ризиками: поняття й основні критерії розмежування / О. Шереметьєва // Право України. – 2011. - № 6. – С.181-183

33. Bovaird T. Public Management and Governance / Tony Bovaird, Elke Loffer (eds). – London : Taylor&Francis Group, 2003. – 255 p.

34. Support for Improvement in Governance and Management (SIGMA) Papers // mode access URL: http://www.oecd-ilibrary.org/governance/sigma-papers_20786581;jsessionid=g1s3oo5ajb407.x-oecd-live-03

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання : екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання : тестові завдання; письмові контрольні роботи; самостійні роботи; експрес-опитування; відкриті тести по термінах (термінологічний диктант) тощо.